

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÇOCUK EDEBİYATI TÜRLERİNE GÖRE OYUNCAK KİTAP HAZIRLAMA DENEYİMLERİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Meral GÖZÜKÜÇÜK¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Manisa, Türkiye, meralyaprak@gmail.com ORCID: 0000-0002-1620-5073.

Geliş Tarihi: 20.12.2020 Kabul Tarihi: 10.03.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.843948

Öz: Oyun, öğrenmeye karşı isteği arttıran ve çocukların daha iyi öğrenmelerini sağlayan etkili yollardan birisidir. Çocuklar oyun aracılığıyla yaşantı edinebilmekte ve eğlenerek daha kalıcı öğrenebilmektedir. Oyunun, çocuğun hayatındaki öneminden yola çıkarak oyuncak kitapların sunulması çocuklarda okuma isteği oluşturabilir. Sınıf öğretmenleri, öğrencilerine oyuncak kitap sunarak onların okumaya yönelik ilgisini arttırabilir. Hizmet öncesi eğitimlerinde oyuncak kitap hazırlayan öğretmen adayları bu konuda beceri kazanabilir. Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının oyuncak kitap hazırlama deneyimleri ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2019 yılı bahar döneminde Kafkas Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 2.sınıf öğrencileri (n=84) oluşturmaktadır. Sınıf öğretmeni adayları dörder kişilik gruplar hâlinde çocuk edebiyatı türlerine göre oyuncak kitap hazırlamışlardır. 14 hafta süren çalışmanın sonunda gönüllü olan sınıf öğretmeni adaylarının (n=52) görüşleri alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre oyuncak kitap hazırlama deneyimlerinin sınıf öğretmeni adaylarına katkıları; çocuk kitabı alırken/ seçerken nelere dikkat edileceğini öğrenme, çocuk kitabında bulunması gereken içerik ve biçim özelliklerine göre çocuk kitabının nasıl hazırlanacağını öğrenme, çocuk kitabı hazırlamanın çok zor bir iş olduğunu anlama, oyuncak kitap tasarlamının el becerisi ve yaratıcılık gerektirdiğini anlama, oyuncak kitap hazırlamayı öğrenme, öğretmenlik mesleğini yaparken öğrencilerine oyuncak kitap tasarlayacağını belirtme, kâğıt kullanmadan farklı malzemelerle kitap hazırlayabilme becerisi kazanma şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: çocuk edebiyatı, çocuk kitabı, oyuncak kitap hazırlama, sınıf öğretmeni adayları

PRESERVICE CLASSROOM TEACHERS' EXPERIENCES OF DESIGNING TOY BOOKS ACCORDING TO TYPES OF CHILDREN'S LITERATURE

Abstract:

Based on the importance of games in children's lives, presentation of toy books can create a desire for reading in children. By offering them toy books, classroom teachers can increase their students' interest in reading. The aim of this study is to determine preservice classroom teachers' views related to their experiences of designing toy books. A case study, which is one of the qualitative research methods, was used in this research. The study group consisted of second-year students (n=84) attending the Classroom Teaching Department at Kafkas University in 2019. The preservice teachers designed toy books according to types of children's literature. At the end of the study, which lasted 14 weeks, the views of preservice teachers who volunteered (n=52) were obtained. The results show that the preservice teachers benefited from their experiences of designing toy books. They acquired skills in learning what to consider when choosing children's books, learning how to design children's books according to the content and stylistic features that should appear in them, learning how to design toy books, explaining to their students that they would design toy books while practising the teaching profession, and being able to design books with different materials without using paper.

Keywords: children's literature, children's books, designing toy book, preservice classroom teacher

Giriş

Okullar toplumun beklentilerini karşılayan, öğrencilerin memnun olabilecekleri, seyerek gelebilecekleri ve kendilerini rahat hissedebilecekleri kurumlar olmalıdır (Döş, 2013). Öğrencilerin okula isteyerek gelmeleri için okulda kendilerini mutlu hissetmeleri önemlidir. Öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerini sağlayacak öğrenme ortamları ve materyallerle okulda mutlu olmaları sağlanabilir.

Çocukların eğitim ortamlarında ya da diğer ortamlarda yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak etkinliklerden birisi olan oyun, çocukların en sevdikleri etkinliktir (Kamaraj, 2000). Geçmişten günümüze oyunlarda; oyun oynanan yerler, grup oyunundan bireysel oyuna geçiş, ebeveyn katılımının ve oyuncak sayısının artması, oyuncağın el yapımı veya doğal nesnelere yapılmış olmasından ziyade satın alınma şeklinde olması gibi değişimler söz konusu olmakla birlikte oyun zamanının dersler

ve işler dışında kalan zaman olarak görülmesi değişmeyen durumların arasındadır (Lindberg, 2012). Öğretmenler, oyun zamanının sadece dersler dışında geçirilen zaman olarak görülmesi durumunu değiştirilebilir. Sınıf öğretmenleri, oyunu sınıf içinde veya sınıf dışında derslerle bütünleştirerek eğlenceli birer araç olarak kullanabilirler.

İlkokulun en önemli amaçları; temel dil becerileri, dört işlem becerisi ve bireyin hayatı boyunca gelişimine katkıda bulunacak okuma alışkanlığı becerisi kazandırma- dır. Kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için nitelikli çocuk kitaplarından yararlanıl- malıdır. İlkokul öğrencisinin oyunla öğrenme doğasına hitap edebilecek ve okumaya karşı olumlu tutum geliştirmesine katkı sağlayacak oyuncak kitaplar tasarlanabilir. Şahin'in (2012) çalışmasında öğrenciler hediye olarak kitabı ve oyuncak çeşitlerini ter- cih etmişlerdir. Öğrencilerin sevdikleri ve tercih ettikleri hediyeler arasında yer alan kitap ile oyuncak kavramları birleştirilerek oyuncak kitap olarak sunulabilir. Okuma etkinliklerini oyuncak kitaplarla yapma çocuklar için eğlenceli olabilir.

Dil ve okuryazarlık öğretmenlerinin, profesyonel sorumluluklarından biri sınıfları için çocuk kitabı seçme, ayırt etme ve değerlendirmedir (Thomas, 2016). Bu çalışma- da sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı türlerine göre içerik oluşturmaları ve kitaplarını oyuncak kitap şeklinde tasarlamaları amaçlanmıştır. Öğretmen adaylarının çocuk kitabı tasarlamaları öğretmenlik mesleğini yaparken öğrencileri için kitap seçi- minde veya alımında daha dikkatli davranabileceğinin bir göstergesi olabilir.

Oyun

Oyun sadece bir eğlence aracı değil, çocuğun kendi isteğiyle giriştiği etkinliklerdir; oyuncak ise oyunun ayrılmaz bir parçasıdır (Egemen, Yılmaz & Akil, 2004). Oyun çocukların günlük hayatlarında çok fazla yer tuttuğu için çocukların işi olarak tanımlan- mış olup doğallığına rağmen son derece karmaşıktır (Duman & Temel, 2011). Çocuğun gelişiminde farkındalığa ulaşma açısından oyun; çocuğun fiziksel, zihinsel ve iletişim becerileri gibi sosyal gelişimini destekleme, hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirme gibi çeşitli boyutlara sahiptir (Mercan, 2018). Oyun sırasında kullanılan, çocukların ve yetişkinlerin kendilerini ifade etmelerini sağlayan oyuncaklar önemlidir (Kamaraj, 2000). Oyunlar ve oyuncaklar çocukluk anılarında önemli yer tuttuğu için yazarlar da yaşamlarının bu döneminde oynadıkları oyunları ve oyuncaklarını eserlerinde anlatırlar (Dervişoğlu, 2017).

Oyuna iş ve öğrenme süreci açısından bakıldığında bu ikisi arasında ayırım yapabi- lme zordur (Duman & Temel, 2011). Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı'nın (2012) yapı- tığı çalışmada annelerin oyunu; eğlenme, gelişimi destekleme, boş zaman geçirme, rahatlama, kendini ifade etme, hayal dünyasını yansıtmaya, eğitim aracı ve çocuğun en önemli işi şeklinde değerlendikleri görülmüştür. Oyun çocuğun işi olarak tanımlandığı gibi aynı zamanda öğrenme sürecinin çok önemli bir parçası olarak da tanımlana- bilir. Oyun, öğrenmeye karşı isteği arttıran ve çocukların daha iyi öğrenmelerini sağ- layan etkili yollardan birisidir. Kıldan (2007) sınıflarda amaçlı ve üretici oyunlara yer

verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Alan yazındaki tanımlara bakıldığında oyunun çocuğun hayatındaki yeri ve önemi açıktır. Çocuklar oyun aracılığıyla yaşantı edinebilmekte ve eğlenerek daha kalıcı öğrenebilmektedir. Oyun çocuğun hayatında çok önemli bir yere sahip olduğu için ilkokulda oyuna daha fazla yer verilmelidir.

Oyuncak

Çocukların gelişim alanlarına katkı sağlayan oyunun içinde yer alan ve ana malzemesi olan eğitici araçlar oyuncak olarak tanımlanır (Kamaraj, 2000). Üretim şekli ve niteliği değişse de oyuncak gerçek dünya ile düş dünyası arasındaki köprüdür (Egemen, Yılmaz & Akil, 2004; Dervişoğlu, 2017). Oyuncak üretiminin çok fazla olmadığı yıllarda oyuncaklar çocukların kendileri veya aileleri tarafından el emeğiyle yapılır, oyun ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılanlar aynı zamanda yaratıcılığı geliştirir (Dervişoğlu, 2017). Giren ve Durak'ın (2015) çalışmasında öğretmenlerin oyuncak kavramıyla ilgili oluşturdukları metaforlar; gelişim alanlarını destekleyici, eğlence aracı, oyunların temel malzemesi, çocuğun temel ihtiyaçlarından biri, duygularını ve hayallerini yansıtmaya, çocuğun ailesinin bir üyesi olarak oyuncak şeklindedir. Bu çalışmada öğretmenlerin, oyuncakın eğitici ve öğrenmeyi destekleyici yönüne vurgu yapmadıkları görülmüştür. Adak Özdemir ve Ramazan'ın (2012) çalışmasında çocuklar oyuncak; oyun aracı, eğlendirme, çocuğa özgü olma ve sıkıntı giderme aracı olarak görmektedir. Aynı çalışmada anneler oyuncak; çocuğa özgü olma, eğlendirme, gelişimi ve becerileri destekleme, öğrenmeyi destekleme, vakit geçirme ve oyalama aracı olarak görmekte; öğretmenler ise oyuncak; eğlendirme, gelişimi destekleme, öğrenmeyi destekleme, vakit geçirme, oyun materyali ve kendini ifade etme aracı olarak görmektedirler. Bu çalışmada çocukların, annelerin ve öğretmenlerin oyuncak; eğlence aracı olarak ifade etmesine vurgu yapılmıştır.

Öğretmenler oyuncak seçimi ve alımında; oyuncakların çocukların yaratıcılıklarını geliştirecek, dikkatini çekecek nitelikte olmasına, yaş grubuna uygun olmasına ve fiyata dikkat ettiklerini belirtmektedir (Özyürek & Kılınç, 2015). Bu sıralanan özelliklere ek olarak oyuncak seçiminde çocukların gelişim alanlarını desteklemesine, birden fazla duyuya hitap etmesine ve ilgi duydukları alanlara dikkat edilmesi gerekmektedir. Egemen, Yılmaz ve Akil'e (2004) göre kitaplar çocukların ilgi duydukları alanlara göre seçilirse onlar için mutluluk veren oyun ve oyuncaklar olur.

Çocuk Kitapları

Çocuğun gelişiminde etkisi olan ve çocukluk kültürünün önemli bir parçası olan çocuk edebiyatı (Toran & Dilek, 2017) ürünlerinden biri olan çocuk kitapları okul içi ve okul dışında çocuğun dünyasını inşa eder, çocuğu hayata hazırlar ve çocukların buldukları topluma uyumunu sağlar (Çatalcalı Soyer, 2009). Çocuk kitapları çocuğun dil becerilerini geliştirir, yeni kelimeler öğrenmesini sağlar, dile ve dilin kurallarına yönelik duyarlılık kazandırır (Gönen, Katrancı, Uygun & Uçuş, 2011). Erken yaşlardan itibaren doğru seçilmiş kitaplar ile okuma çalışmalarının yapılması çocuğun gelişiminde önemli role sahiptir (Yükselen, Yumuş & Işık, 2016).

Çocuk kitaplarında bulunması gereken içerik ve biçim özellikleri vardır. Tema, konu, plan, kahramanlar, dil ve anlatım kitabın içerik özelliklerini; kitabın boyutu, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, sayfa düzeni ve sayısı, resimler, harfler biçim özelliklerini oluşturur (Çolaklar, 2019). Çocuklar için hazırlanan kitaplarda oluşturulan kahramanların çocukların rahat bir şekilde özdeşim sağlayabilmesi için onlar tarafından beğenilmesi gerekmektedir (Çatalcalı Soyer, 2009). Çocuk ile kitap arasında iletişimin güçlenmesi için çocuk kitaplarının çocukların ilgilerini çekmesine, içerik ve biçim özelliklerinin niteliğinin iyi olmasına dikkat edilmelidir (Çolaklar, 2019).

Mercan'ın (2015) çalışmasında öğretmenler, çocuk kitabı seçerken kitapta bulunan resimlere, kitabın ilgi çekici olmasına, dil ve anlatıma, çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmasına dikkat ettiklerini belirtmişler. Aynı çalışmada kitaplarda bulunması gereken özellikler ile ilgili olarak öğretmenler, kitaplar üç boyutlu olmalı, konu-resim bütünlüğü olmalı, resimler daha gerçekçi olmalı, farklı duylara hitap etmeli, kabartmalı resimler ve ilgi çekecek malzemeler kullanılmalı şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. Duyuları harekete geçirmek için çeşitli tasarım unsurları içeren resimli kitaplar, çocukların etkili bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olmak için okuma materyali olarak kullanılır (Wei & Ma, 2020).

Çocukların dünyayı tanımaya yardımcı olan merak güdüsü, çocukların her şeyi sorgulamasına katkı sağlamakta, bunun sonucu olarak öğrenme gerçekleşmektedir (Yükselen, Yumuş & Işık, 2016). Çocuk kitaplarında abartılmış merak olmamasına dikkat edilerek çocukların merakını uyandıracak, hayal dünyasını zenginleştirecek ve yaratıcılığını geliştirebilecek kitaplar tercih edilmelidir. İlkokul öğrencileri için kitapların içerik özellikleri kadar görsellik gibi biçim özellikleri de kitap seçiminde tercih sebebi olabilmektedir (Şahin, 2012). Resimli çocuk kitaplarında yer alan görseller ile içerik arasındaki ilişki, renk kullanımının nasıl yapıldığı, resimle nasıl ilgi kurulduğuna dikkat edilmeli, çocukların yaş grubu özellikleri dikkate alınarak resim ve renk seçimi yapılmalı, hem metinleri hazırlayanlar hem de resimleyenler çocukların gelişimsel özelliklerini bilmelidir (Ulutaş, 2017). Mercan'ın (2015) çalışmasında öğretmenler çocuk kitabı yazarlığı ve çizerliği ile ilgili deneyimlerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinde çocuk edebiyatı derslerinde çocuk kitabı yazma ve resimleme çabalarının olması onların çocuk kitaplarına yönelik farkındalık kazanması açısından önemli bir husustur. Bu çalışmada sınıf öğretmeni adayları oyuncak kitap tasarlarırken çocuk kitaplarında bulunması gereken içerik ve biçim özelliklerinin neler olması gerektiğini yaparak yaşayarak, uygulayarak deneyim kazandıkları için öğretmenlik mesleğini yaparken kitap seçiminde daha dikkatli olabilirler.

Oyuncak Kitap

Kitap ve oyuncak, çocuğun dünyasında kendiliğinden var olan birlikteliktir, çocuk kitabı türleri incelendiğinde oyuncak kitaplar çocukların karşılaştıkları ilk çocuk edebiyatı ürünleridir (Kırman, 2019). Çocukların anne ve babalarıyla beraber oynaması ve okuması için tasarlanan oyuncak kitaplar, oyun ve kitabın her ikisini de içinde

barındıran, görselliğin yanında dokunma ve işitme duyularına hitap eden etkileşimli özellikler içerir (Ersan, 2014). Oyuncak kitaplar eşleştirmeli, çıkartmalı, geçirmeli, üç boyutlu, dokunsal, hareketli nesne gibi özelliklerin bir veya bir kaçının bir kitapta bulunmasını gerektiren ve ahşap, keçe, kumaş gibi farklı malzemelerden oluşturulabilen kitaplardır. Oyuncak kitaplar aslında elektronik ortamda hazırlanan etkileşimli kitapların somut deneyimler kazandırılmasını sağlayan kitaplar olarak da tanımlanabilir.

Çocuklar fiziksel olarak etkileşime girdikleri kitaplarla daha fazla zaman harcarlar ve kitaplarda dokuları hissettirmenin yanı sıra gizli özellikleri ortaya çıkarmak için manipulatif özelliklerin olması çocukların kitaba olan ilgisini artırır ve öğrenmesini geliştirebilir (Chiong & Deloache, 2013). Çocukların ilgisini çeken, katılımın aktifliğini sağlayan üç boyutlu ve hareketli kitaplar eğitim, eğlence ve estetik algısının yanı sıra deneyimlerin kalıcılığını, dokunma hissini yaşanmasını, merak ve keşfetme isteğinin artmasını sağlar (Keş & Sarıca, 2014). Pop-up kitap olarak adlandırılan hareketli kitaplarda iki boyutlu durağan resimler üç boyutlu ve hareketli bir şekilde tasarlanarak ve sayfada canlanarak bir tiyatro sahnesinin içindeymiş gibi bir atmosfer sunar, bu durum okuyucunun kendisini olaya daha yakın ve içinde hissetmesini, ufak oyunlarla okurken eğlenmesini, doku hissini, yaparak yaşayarak öğrenmeyi ve etkileşimi sağlar (Uygun, 2010; Keş & Sarıca, 2014; Chang, 2017, Büyükköse, 2020). Kitap ile etkileşim kurmaya başlayan çocuklar için kitabın eğlendirici bir oyuncak olmasının yanı sıra çocukların ilerleyen yaşlarda okuma alışkanlığı kazanabilmesinin gerekliliği olarak küçük yaşlarda kitaplarla tanıştırmaları önemlidir (Şahin, 2014). Çocuk yayınları içerisinde yer alan oyuncak kitaplar erken çocukluk döneminde en çok yararlanabilecek yayınlardan birisidir.

İlkokuldaki çocuklar için alışlagelmiş tekniklerden farklı olarak ilgi çeken, farklılık yaratan, öğrenirken eğlendiren, yaratıcılığın ürünü olan hareketli kitap, pop-up kitap, açılır kitap, üç boyutlu kitap, aksiyon kitap veya oyuncak kitap gibi farklı şekillerde adlandırılan kitapların veya farklı materyallerin kullanılması önemlidir (Erdoğan, 2019). Ayrıca, oyuncak kitap tasarlarken çocukların yaş grubuna dikkat edilmelidir (Popova, 2012). Öğrenmeye karşı isteği artırma ve çocukların eğlenerek kalıcı öğrenmelerini sağlamanın etkili yollarından birisi olan oyunun çocuğun hayatındaki öneminden yola çıkarak oyuncak kitaplar, çocukta okuma isteği oluşmasına katkı sağlayabilir. Bu sebeple sınıf öğretmenlerinin öğrencilerini oyuncak kitaplarla tanıştırmaları, öğrencilerin okumaya yönelik ilgisini arttırabileceği için önemlidir.

Oyuncak Kitap ve Okuma Alışkanlığı

Bireylerin kendilerini ve yaşadıkları dünyayı tanıyabilmeleri ve anlayabilmeleri için kazanmaları gereken öncelikli alışkanlık okumadır, çocukluk bu alışkanlığın yerleşmesi için ideal bir dönemdir (Alaca, 2017). Okul öncesi dönemde kitap okuma alışkanlığının ve kitap sevgisinin kazandırılması, aileler ve öğretmenler tarafından çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğa sunulması ile mümkün olabilir (Bayraktar & Ersoy, 2018). İlkokul döneminde okuma alışkanlığı kazandırmak ve okumaktan keyif alan

bireyler yetiştirmek için okumayı eğlenceli hâle getirecek şekilde çocuk kitaplarının tasarlanması, hem nitelik hem nicelik açısından kaliteli kitapların olması gerekmektedir (Gönen, Katrancı, Uygun & Uçuş, 2011). Çocuklara kitapları temin etmiş olmak, onların kitap okumaya karşı olumlu tutum geliştireceği anlamını tek başına taşımaz. Kitaplara yönelik farkındalık kazandırma, etkileşimli okumalar yaparak kitap okumayı eğlenceli hâle dönüştürme ve oyunlaştırarak kitap okuma gibi etkinliklerle çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırılabilir. Ayrıca Kırman (2019) çocuk kitaplarında verilmek istenen mesajların oyunla aktarılması gerektiğini, bu durumun çocukların kitaptaki kahramanlarla daha rahat bir şekilde özdeşim kurmasına sebep olacağını ifade etmektedir.

Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisinin kazandırılması amacıyla okul öncesi dönemde çocukların kitapları oyuncak gibi algılamaları teşvik edilerek (Çakmak & Koç, 2015) onların en sevdiği durum olan oyun oynama ile kitap ilişkisi kurulabilir. Çocukların temel ilgi alanı olan oyun ve oyuncak kavramlarının çocuk kitaplarında yer alması onların kitaplara olan ilgisini artırır ve okuma alışkanlığı kazanmasına katkı sağlar (Kırman, 2019). Çocuk kitaplarında oyun kavramının ve oyuncak kavramının nasıl işlendiği de önemlidir. Çocuklar kitapta kendi hayatında yer alan veya hayalini kurduğu bir oyuncakla karşılaşırsa o kitapla daha fazla etkileşim kurabilir.

Çocuk kitaplarında çocukların yaşamlarına ait öğelerin kullanılmasında çocukların gelişimlerine dikkat edilmeli, oyunlar resimli çocuk kitaplarında ve metinlerde çocuklara rol model olması açısından çocukların oyun gelişimlerine uygun olarak hazırlanmalı, hem çocuk kitabı yazarları hem de resimleyenler bu durumlara dikkat etmelidir (Toran & Dilek, 2017). Çocuk kitapları içerik ve biçim açısından çocuğa görelilik ilkesine dikkat edilerek seçilmelidir. Çocukların nitelikli çocuk kitaplarıyla tanışmaları kitap sevgisi ve kitap okuma alışkanlığı kazandırılmasında önemlidir. Bu bağlamda Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve'nin (2016) belirttiği gibi doğru çocuk kitaplarının çocuklara sunulmasında öğretmenlere büyük bir görev düşmekte olup öğretmenlerin lisans eğitimleri sırasında aldıkları derslerde bu bilgi ve becerileri kazanmalarına ve geliştirmelerine fırsat verilmelidir. Çocuk kitaplarının çocuğun gelişim dönemlerine göre hangi özellikleri içermesi gerektiğini bilen sınıf öğretmenleri çocuklara nitelikli kitaplar sunabilir ve ailelere doğru kitap seçiminde önerilerde bulunabilir. Bu bilgiler ışığında bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının çocukların gelişim özelliklerine, sınıf düzeylerine, çocuk kitabında bulunması gereken içerik ve biçim özelliklerine, ilkokulda verilecek çocuk edebiyatı türlerine, oyuncak kitabın taşınması gereken özelliklere dikkat ederek oyuncak kitap hazırlamaları amaçlanmıştır. Bu durum onların çocuk kitabı seçme ve ailelere çocuk kitabı önerme hususunda deneyim kazanmalarını sağlayabilir.

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı türlerine göre oyuncak kitap hazırlama deneyimleri ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda "Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı türlerine göre oyuncak kitap

hazırlama deneyimleri ile ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının oyuncak kitap tasarlama deneyimlerini ele alan bu çalışma onların meslek yaşamlarında öğrencileri için çocuk kitabı seçiminde içerik ve biçim özelliklerine daha çok dikkat edebilme fırsatı sunması açısından önemlidir.

Yöntem

Araştırmanın Yöntem ve Modeli

Çalışmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıdır. Durum çalışmasının amacı bir veya birkaç durumu kendi sınırları içinde bütüncül olarak analiz etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışma oyuncak kitap hazırlayan sınıf öğretmeni adaylarının yaşadıkları deneyimler ile ilgilidir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2019 yılı bahar döneminde Kafkas Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 2. sınıf öğrencileri (n=84) oluşturmaktadır. Sınıf öğretmeni adayları dörder kişilik gruplar hâlinde çeşitli metin türlerine göre oyuncak kitap hazırladılar. Bu çalışmada gönüllü olan sınıf öğretmeni adaylarıyla (n=52) oyuncak kitap hazırlama deneyimleri ile ilgili görüşmeler yapıldı.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Önce taslak sorular hazırlanmış, üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Taslak sorular uzman görüşleri alınarak gözden geçirilmiştir. Daha sonra beş sınıf öğretmeni adayı ile ön görüşmeler yapılmıştır. Uzman görüşleri ve yapılan ön görüşmeler sonucunda form son şeklini almıştır. Bu formun başlığı *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyuncak Kitap Hazırlama Deneyimleri ile İlgili Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu* şeklindedir. Bu formda öğretmen adaylarının cevaplandığı 10 soru bulunmaktadır. Görüşme esnasında sorulan sorulardan bazıları: “Hazırladığımız kitabı oyuncak kitap yapan özellikler nelerdir? Oyuncak kitabımızı hazırlarken içerik olarak nelere dikkat ettiniz? Oyuncak kitabımızı hazırlarken biçim olarak nelere dikkat ettiniz? Oyuncak kitabımızı hazırlarken en çok zorlandığımız durumlar nelerdir? Oyuncak kitap hazırlama deneyiminizin size katkıları nelerdir? Oyuncak kitabın ilkökul öğrencisine sağlayacağı katkılar nelerdir?” şeklindedir.

Uygulama Süreci

Bu çalışmada oyuncak kitap tasarlama sürecinde öncelikle çocuk kitaplarında bulunması gereken içerik ve biçim özellikleri, oyuncak kitabın taşınması gereken özellikler ile ilgili teorik bilgiler verilmiştir. Kitap incelemeleri ve çocuk kitabı okuma uygulamaları yapılmıştır. Daha sonra sınıf öğretmeni adayları gruplar hâlinde çocuk edebiyatı türlerine göre içeriklerini yazmışlar, araştırmacı ve alan uzmanı tarafından içeriklere dönütler verilmiştir. Verilen dönütlere göre yapılan düzeltmeler sonucun-

da uygun bulunan içerikler sınıf öğretmeni adayları tarafından hitap ettiği yaş grubu dikkate alınarak oyuncak kitap şeklinde tasarlanmıştır. Oyuncak kitaplar eva, keçe, kumaş, pamuk, ahşap, boncuk gibi kâğıttan farklı malzemeler kullanarak oluşturulmuştur. İçerik oluşturma ve içeriği oyuncak kitap şeklinde hazırlama süreci dörder kişiden oluşan gruplar hâlinde yapılmıştır.

Tablo 1. 2018 Türkçe Öğretim Programı'na Göre İlkokulda Verilecek Metin Türleri

Bilgilendirici Metinler	Hikâye Edici Metinler	Şiir
Anı (2-4.sınıf)	Çizgi Roman (1-4.sınıf)	Mani/Ninni (1-4.sınıf)
Efemera ve Broşür (2-4.sınıf)	Fabl (1-4.sınıf)	Şarkı/Türkü (1-4.sınıf)
e-posta (3-4.sınıf)	Hikâye (1-4.sınıf)	Şiir (1-4.sınıf)
Günlük (2-4.sınıf)	Karikatür (1-4.sınıf)	Tekerleme/Sayısmaca/ Bilmece (1-4.sınıf)
Haber Metni, Reklam (2-4.sınıf)	Masal/Efsane/Destan (1-4.sınıf)	
Kartpostal (2-4.sınıf)	Mizahi Fıkra (1-4.sınıf)	
Kılavuzlar (2-4.sınıf)	Roman (4.sınıf)	
Özlü Sözler (1-4.sınıf)	Tiyatro (1-4.sınıf)	
Sosyal Medya Mesajları (4.sınıf)		

Tablo 1'de 2018 Türkçe Öğretim Programı'nda ilkökul öğrencileri için verilecek olan metin türleri yer almaktadır (MEB, 2018). Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen metin türlerine göre oyuncak kitaplar hazırlanmıştır.

Tablo 2. Çalışma Kapsamında Hazırlanan Metin Türleri ve Katılımcılar

Metin Türü	Sınıf Düzeyi	Katılımcılar	
Şiir	1. Mani-Ninni	1.sınıf	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4
	2. Tekerleme-Bilmece	1.sınıf	ÖA5, ÖA6, ÖA7, ÖA8
	3. Şiir	2.sınıf	ÖA9, ÖA10, ÖA11, ÖA12
Hikâye Edici Metinler	4. Mizahi Fıkra	3.sınıf	ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16
	5. Masal	2.sınıf	ÖA17, ÖA18, ÖA19, ÖA20
	6. Fabl	2.sınıf	ÖA21, ÖA22, ÖA23, ÖA24
	7. Hikâye	1.sınıf	ÖA25, ÖA26, ÖA27, ÖA28
	8. Çizgi Roman	1.sınıf	ÖA29, ÖA30, ÖA31, ÖA32
	9. Destan	4.sınıf	ÖA33, ÖA34, ÖA35, ÖA36
	10. Efsane	3.sınıf	ÖA37, ÖA38, ÖA39, ÖA40
	11. Tiyatro	2.sınıf	ÖA41, ÖA42, ÖA43, ÖA44
	Bilgilendirici Metinler	12. Anı	3.sınıf
13. Günlük		4.sınıf	ÖA49, ÖA50, ÖA51, ÖA52

Tablo 2’de belirtilen metin türlerinin alt türlerine göre bu çalışmada 13 çocuk edebiyatı türü ele alınmıştır. Öğretmen adaylarının kodları ÖA1, ÖA2 ... ÖA52 şeklinde belirtilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma çocuk kitabında bulunması gereken biçim ve içerik özellikleriyle ilgili teorik bilgi, örnek oyuncak kitap incelemeleri, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı türlerine göre içerik yazması ve içeriğin oyuncak kitaba dönüştürülmesini içeren toplam 14 hafta süren bir çalışmadır. Bu sürecin sonunda sınıf öğretmeni adaylarıyla görüşmeler yapılmış ve hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruların sorularak veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanan veriler çalışmayı yürüten araştırmacı ve alanında uzman bir kişi tarafından analiz edilmiştir. Betimsel analiz ile veriler analiz edilmiş olup kodlar ve kategoriler belirlenmiştir. Verilerin güvenilirliği Miles ve Huberman’in (1994) Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülü ile hesaplanarak 0.82 sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular

Sınıf öğretmeni adaylarının oyuncak kitap hazırlama deneyimleri ile ilgili görüşlerine ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hazırladıkları Kitabı Oyuncak Kitap Yapan Özellikler

1.Kategori: Hazırlanan Çocuk Kitabını Oyuncak Kitap Yapan Özellikler		
Kodlar	f	Katılımcılar
3 boyutlu olması (kabartmalı, dokunsal)	24	ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA18, ÖA19, ÖA20, ÖA21, ÖA22, ÖA23, ÖA24, ÖA25, ÖA26, ÖA27, ÖA28, ÖA37, ÖA38, ÖA39, ÖA40, ÖA45, ÖA46, ÖA47, ÖA48
Hareketli nesnelere oluşması	12	ÖA9, ÖA10, ÖA11, ÖA12, ÖA29, ÖA30, ÖA31, ÖA32, ÖA41, ÖA42, ÖA43, ÖA44
Çıkartmalı olması	8	ÖA5, ÖA6, ÖA7, ÖA8, ÖA33, ÖA34, ÖA35, ÖA36
Eşleştirmeli olması	4	ÖA49, ÖA50, ÖA51, ÖA52
Yapboz şeklinde olması	4	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4
Toplam kod: 5	52	52

Hazırlanan çocuk kitabını oyuncak kitap yapan özellikler kategorisindeki kodlar ile ilgili örnek alıntılar:

“Kitabımızı oyuncak kitap yapan özellik kitabın kabartmalı olması. Kitaptaki kabartma hissini verebilmek için oyuncak kitabımızı farklı malzemeler kullanarak oluşturduk. Çocuk okurken sadece yazıdan oluşan bir kitap değil, resimlere dokunduğunda hissettiği bir kitap olması (ÖA17).”

“Çeşitli hareketli nesnelere oluşması, çeşitli materyallerin olduğu ve etkileşimin olduğu bir oyuncak kitap (ÖA41).”

“Üç boyutlu görseller oluşturduk, kitabımıza eva, keçe, kumaş, pamuk kullanarak dokunsal özellikler ekledik (ÖA45).”

“Kitabın dışarıdan oyuncak gibi benzemesi, sayfalarda saklanan eşleştirme kartları, sürpriz görsellerin bulunması ve bu görsellerin doğru bir şekilde eşleştirilmesi (ÖA51).”

Tablo 4. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyuncak Kitap Hazırlarken İçerik Açısından Dikkat Ettikleri Hususlarla İlgili Görüşleri

2.Kategori: Oyuncak Kitap Hazırlarken İçerik Açısından Dikkat Edilen Durumlar		
Kodlar	f	Katılımcılar
Çocuğun seviyesine uygun anlaşılır bir dil	25	ÖA1, ÖA2, ÖA5, ÖA6, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA11, ÖA13, ÖA14, ÖA19, ÖA22, ÖA25, ÖA26, ÖA27, ÖA30, ÖA32, ÖA41, ÖA42, ÖA44, ÖA46, ÖA47, ÖA48, ÖA49, ÖA50
Ele alınan konunun hitap ettiği yaş grubuna uygun olması	21	ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA6, ÖA7, ÖA8, ÖA10, ÖA12, ÖA15, ÖA16, ÖA19, ÖA23, ÖA24, ÖA28, ÖA29, ÖA31, ÖA36, ÖA39, ÖA43, ÖA45, ÖA47
Türün özelliklerini taşıması	10	ÖA2, ÖA5, ÖA7, ÖA14, ÖA33, ÖA34, ÖA35, ÖA37, ÖA42, ÖA46
Çocuğun ilgisini çekmesi	6	ÖA3, ÖA7, ÖA11, ÖA17, ÖA23, ÖA41
Merak uyandırması ve çocuğun hayal gücünü geliştirmesi	6	ÖA2, ÖA13, ÖA15, ÖA18, ÖA38, ÖA51
Plan (konu ve olayların belli bir düzen içinde sıralanması)	6	ÖA20, ÖA21, ÖA28, ÖA40, ÖA49, ÖA52
Aşırı duygusallığa yer vermeme	2	ÖA20, ÖA21
Abartılmış merak olmamasına	1	ÖA7
Toplam kod: 8	77	52

Oyuncak kitap hazırlarken içerik açısından dikkat edilen durumlar kategorisindeki kodlar ile ilgili örnek alıntılar:

“Yalın bir dil kullanılması, konusunun çocuğun hitap ettiği yaşa uygun olması, çocuğun hayal gücünü geliştirmesi ve çocukta merak oluşturmaması, hazırladığımız türün özelliklerine uygun olmasına dikkat ettik (ÖA2).”

“İçeriğin yaş seviyesine uygun olması ve çok fazla abartılmış bir şekilde merak uyandıran şekilde olmaması, çocukların ilgisini çekebilecek konulara yer vermeye ve türün özelliklerini yansıtmasına özen gösterdik (ÖA7).”

“İçeriğinde fazla hüzünlü olması gibi abartılı duygulara yer vermemeye dikkat etmeye çalıştık. İçeriği oluştururken mantıklı bağlantılar kurmaya çalıştık. Akıcı olabilmesi için konu ve olayların belli bir mantıksal düzen içerisinde verilmesine dikkat ettik (ÖA20).”

“Çocuğun seviyesine göre cümle oluşturma, anlayacağı şekilde yazıyı aktarmaya dikkat ettik (ÖA32).”

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyuncak Kitap Hazırlarken Biçim Açısından Dikkat Ettikleri Hususlarla İlgili Görüşleri

3.Kategori: Oyuncak Kitap Hazırlarken Biçim Açısından Dikkat Edilen Durumlar		
Kodlar	f	Katılımcılar
Resimlerin sayfaya yerleştirilmesi (resimlerin anlamlı bir bütün oluşturması, görsellerin boyutunu ayarlama)	17	ÖA6, ÖA9, ÖA11, ÖA19, ÖA27, ÖA29, ÖA30, ÖA31, ÖA32, ÖA34, ÖA42, ÖA43, ÖA45, ÖA46, ÖA47, ÖA48, ÖA50
Görsel yazı oranı	16	ÖA1, ÖA3, ÖA5, ÖA7, ÖA10, ÖA17, ÖA21, ÖA25, ÖA27, ÖA28, ÖA30, ÖA36, ÖA40, ÖA44, ÖA49, ÖA52
Renklerin kullanımı	12	ÖA2, ÖA7, ÖA10, ÖA13, ÖA15, ÖA16, ÖA22, ÖA24, ÖA25, ÖA37, ÖA48, ÖA51
Kapak tasarımı (kapağın içeriği yansıtması, dikkat çekici olması)	12	ÖA2, ÖA4, ÖA5, ÖA8, ÖA14, ÖA17, ÖA20, ÖA37, ÖA38, ÖA39, ÖA42, ÖA50
Kitabın boyutu/ağırlığı	11	ÖA1, ÖA2, ÖA4, ÖA8, ÖA12, ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA45, ÖA47, ÖA49
Kitabın kolay açılıp kapanmasına/sayfaların kolay çevrilmesi	9	ÖA9, ÖA16, ÖA17, ÖA18, ÖA20, ÖA22, ÖA23, ÖA38, ÖA39
Görsel içerik uyumuna (içeriği yansıttak görsel bulma/tasarlama)	8	ÖA10, ÖA11, ÖA22, ÖA28, ÖA33, ÖA35, ÖA41, ÖA43

Ciltlemenin dayanıklı olması	6	ÖA18, ÖA20, ÖA21, ÖA23, ÖA24, ÖA26
Yazı boyutu	6	ÖA5, ÖA6, ÖA7, ÖA11, ÖA28, ÖA31
Yazı tipi	2	ÖA21, ÖA37
Görsellerin dokun hisset şeklinde uyarlanması	1	ÖA6
Toplam kod: 11	100	52

Oyuncak kitap hazırlarken biçim açısından dikkat edilen durumlar kategorisindeki kodlar ile ilgili örnek alıntılar:

“Resimlerin sayfaya nasıl yerleştirileceğine, resimlerin boyutlarının ayarlanmasına, yazı ve resimlerin estetik görünmesine, resimlerin dokun hisset şeklinde uyarlanmasına dikkat ettik (ÖA6).”

“Sayfanın ne kadarının görsel ne kadarının yazı olmasına, yazı boyutuna yani puntonun birinci sınıf seviyesine uygun olmasına ve görsellerin içerikte geçen olay örgüsüyle uyumlu olmasına dikkat ettik (ÖA28).”

“Kapağın dikkat çekici olmasına ve kitabın içindeki konu hakkında fikir vermesine, kitabın kolay bir şekilde açılıp kapanmasına, sayfalarının rahat çevrilmesine dikkat ettik (ÖA39).”

“Biçimsel olarak çocuğun her zaman yanında taşıyabileceği, ağırlığının çocuğun uzun süre kitabı okumasına olumsuz etki yapmayacağı bir kitap olmasına ve malzemeleri keserek oluşturduğumuz resimlerin boyutunu ayarlamaya ve sayfaya yerleştirmeye dikkat ettik (ÖA47).”

Tablo 6. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyuncak Kitap Hazırlarken Sınıf Düzeyine Göre Dikkat Ettikleri Hususlarla İlgili Görüşleri

4.Kategori: Oyuncak Kitap Hazırlarken Sınıf Düzeyine Göre Dikkat Edilen Durumlar		
Kodlar	<i>f</i>	Katılımcılar
Cümlelerin açık ve net olması	11	ÖA11, ÖA20, ÖA21, ÖA23, ÖA30, ÖA32, ÖA34, ÖA37, ÖA46, ÖA49, ÖA52
Görselleştirme	10	ÖA10, ÖA12, ÖA13, ÖA16, ÖA18, ÖA19, ÖA31, ÖA38, ÖA44, ÖA45
İçeriği ilgi çekecek şekilde oluşturma	10	ÖA1, ÖA5, ÖA8, ÖA15, ÖA22, ÖA23, ÖA27, ÖA35, ÖA39, ÖA41
Cümlelerin uzunluğu	9	ÖA2, ÖA6, ÖA18, ÖA19, ÖA25, ÖA26, ÖA38, ÖA45, ÖA52

Temanın/Konunun uygunluğu	7	ÖA9, ÖA24, ÖA42, ÖA46, ÖA47, ÖA48, ÖA50
Resim ve yazının oranına	6	ÖA3, ÖA7, ÖA14, ÖA17, ÖA29, ÖA43
Kelime seçimi	6	ÖA4, ÖA6, ÖA9, ÖA36, ÖA40, ÖA51
Kurgu	4	ÖA28, ÖA33, ÖA49, ÖA51
Toplam kod: 8	63	52

Oyuncak kitap hazırlarken sınıf düzeyine göre dikkat edilen durumlar kategorisindeki kodlar ile ilgili örnek alıntılar:

“Kullanılan temanın, konunun sınıf düzeyinde olmasına ve kelimelelerin seçiminde sınıf düzeyine göre anlamlarının bilinmesine dikkat ettik (ÖA9).”

“Görsel bütünlüğünü sağlamak ve oyuncak kitap şeklinde tasarlayabilmek için birçok noktadan farklı şeyler ekledik, o yüzden sınıf seviyesine göre en çok görselleştirme üzerinde durduk (ÖA16).”

“O yaşta bir çocuğun kitabı eline aldığı anda içinde yazanları merak etmesine odaklandığımız için içeriği çocuğun ilgisini çekebilecek şekilde oluşturmaya özen gösterdik (ÖA27).”

“Sınıf düzeyine göre en çok kullanılan dile dikkat ettik, günlük yazarın çocuğun seviyesine göre onun yaşına uygun cümlelerle mantıklı bir kurgu oluşturmaya çalıştık (ÖA49).”

Tablo 7. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyuncak Kitap Hazırlarken Çocuk Edebiyatı Türüne Göre Dikkat Ettikleri Hususlarla İlgili Görüşleri

5.Kategori: Oyuncak Kitap Hazırlarken Çocuk Edebiyatı Türüne Göre Dikkat Edilen Durumlar		
Kodlar	f	Katılımcılar
Mani, ninni ve şiir türünün kafiyeli ve uyaklı olmasına	8	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA9, ÖA10, ÖA11, ÖA12
Fıkra türünde eğlenirken düşündürmeye	4	ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16
Masal türüne uygun bir giriş yapmaya ve masalın olağanüstü özellikler içermesine	4	ÖA17, ÖA18, ÖA19, ÖA20
Fabl türüne özgü olan öğüt bölümüne	4	ÖA21, ÖA22, ÖA23, ÖA24
Tiyatro türünde metnin çocuğa canlandırma yapabilmesine olanak vermesine	4	ÖA41, ÖA42, ÖA43, ÖA44

Anı türünde anıların çocuğun üzerinde bıkaçığı etkiye	4	ÖA45, ÖA46, ÖA47, ÖA48
Günlük türünde günlüğü anıdan ayıran özelliklere	4	ÖA49, ÖA50, ÖA51, ÖA52
Tekerleme çeşitlerine göre örnekler sunmaya ve tekerlemelerin diksiyonu geliştirmesine	3	ÖA5, ÖA7, ÖA8
Bilmecelerin yaratıcılığı geliştirmesine ve cevabı düşündürmesine	3	ÖA5, ÖA6, ÖA7
Hikâye türünün gereğine uygun anlatımına ve olay örgüsünün ilerleyişine	3	ÖA25, ÖA26, ÖA28
Destansı bir anlatıma ve gerçeği olağanüstülüğü özelliklerle desteklemeye	3	ÖA33, ÖA35, ÖA36
Efsanenin inandırıcı olmasına	3	ÖA37, ÖA39, ÖA40
Çizgi romanda karışıklığı önlemek için konuşma balonlarının uygun bir şekilde yerleştirilmesine	2	ÖA29, ÖA30
Çizgi roman türünde çizimlerin özenli olmasına	2	ÖA31, ÖA32
Destanı efsaneden/efsaneyi destandan ayıran özelliklere	2	ÖA34, ÖA38
Hikâyedeki karakterin yerine kendini koyabilmesine	1	ÖA27
Ninni türünde ezgi şeklinde söylenebilmesine ve sevgiyi hissettirmesine	1	ÖA2
Toplam kod: 17	55	52

Oyuncak kitap hazırlarken çocuk edebiyatı türüne göre dikkat edilen durumlar kategorisindeki kodlar ile ilgili örnek alıntılar:

“Tekerlemeler alt türlere ayrılıyor. Bu yüzden tekerleme çeşitlerine göre örnekler oluşturmaya dikkat ettik. Tekerlemelerin eğlenceli olmasına ve diksiyona katkı sağlamasına dikkat ettik. Bilmeceler türünü çocukların yaratıcılıklarını geliştirmesine ve düşüncelerini sağlamasına göre hazırladık (ÖA5).”

“Bizim türümüz fıkraydı. Oyuncak kitabımızı fıkra türüne göre hazırlarken çocukları güldürürken bilgilendirmeyi amaçladık (ÖA14).”

“Fabl olduğu için içinden çıkarılması gereken derslerin olduğu öğüt bölümüne ve oradan alınacak derslere dikkat ettik. Çünkü can alıcı noktayı oydum (ÖA22).”

“Konuşma balonlarında yazılan yazıların çizgi romandaki çizimlerin, karakterlerin söyledikleriyle karışmaması için konuşma balonlarının yerleştirilmesine özen gösterdik (ÖA30).”

Tablo 8. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyuncak Kitap Hazırlarken En Çok Zorlandıkları Durumlar

6.Kategori: Oyuncak Kitap Hazırlarken Zorlanılan Durumlar		
Kodlar	f	Katılımcılar
İçerik	22	ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA19, ÖA20, ÖA21, ÖA24, ÖA28, ÖA29, ÖA30, ÖA34, ÖA35, ÖA36, ÖA38, ÖA43, ÖA46, ÖA47, ÖA48, ÖA49, ÖA50, ÖA52
Biçim	11	ÖA2, ÖA3, ÖA18, ÖA22, ÖA23, ÖA26, ÖA27, ÖA31, ÖA33, ÖA44, ÖA51
Oyuncak kitap özelliği taşınması	8	ÖA1, ÖA4, ÖA5, ÖA17, ÖA40, ÖA41, ÖA42, ÖA45
Sınıf düzeyi	8	ÖA6, ÖA7, ÖA9, ÖA10, ÖA11, ÖA12, ÖA25, ÖA32
Çocuk edebiyatı türü	3	ÖA8, ÖA37, ÖA39
Toplam kod: 5	52	52

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adaylarının oyuncak kitabı hazırlarken en çok içerik oluştururken zorlandıkları, en az ise çocuk edebiyatı türüne göre zorlandıkları görülmektedir.

Tablo 9. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyuncak Kitap Hazırlama Deneyimlerinin Kendilerine Sağladıkları Katkılarla İlgili Görüşleri

7.Kategori: Oyuncak Kitap Hazırlama Deneyiminin Öğretmen Adayına Katkıları		
Kodlar	f	Katılımcılar
Çocuk kitabı alırken/seçerken nelere dikkat edileceğini öğrenme	18	ÖA1, ÖA4, ÖA6, ÖA7, ÖA9, ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA19, ÖA23, ÖA24, ÖA25, ÖA27, ÖA28, ÖA32, ÖA35, ÖA43
Çocuk kitabında bulunması gereken içerik ve biçim özelliklerine göre çocuk kitabının nasıl hazırlanacağını öğrenme	13	ÖA2, ÖA8, ÖA30, ÖA37, ÖA39, ÖA41, ÖA42, ÖA43, ÖA45, ÖA46, ÖA47, ÖA48, ÖA52
Çocuk kitabı hazırlamanın çok zor bir iş olduğunu anlama	8	ÖA3, ÖA10, ÖA12, ÖA14, ÖA22, ÖA23, ÖA27, ÖA48
Oyuncak kitap tasarlanmanın el becerisi ve yaratıcılık gerektirdiğini anlama	7	ÖA18, ÖA20, ÖA21, ÖA26, ÖA28, ÖA33, ÖA38
Oyuncak kitap hazırlamayı öğrenme	6	ÖA10, ÖA11, ÖA34, ÖA36, ÖA44, ÖA50
Öğretmenlik mesleğini yaparken öğrencilerine oyuncak kitap tasarlayacağını belirtme	5	ÖA17, ÖA29, ÖA31, ÖA49, ÖA51

Çocuk kitabı hazırlamanın eğlenceli olduğunu fark etme	3	ÖA5, ÖA20, ÖA44
Kâğıt kullanmadan farklı malzemelerle kitap hazırlayabilme becerisi kazanma	2	ÖA21, ÖA25
Çocukların ilgi ve ihtiyaçları üzerine çok düşünme	1	ÖA40
Toplam kod: 10	63	52

Oyuncak kitap hazırlama deneyiminin öğretmen adayına katkıları kategorisindeki kodlar ile ilgili örnek alıntılar:

“Çocukların seviyelerine göre eğlenerek zaman geçirmesini sağlayacak, renkli ve dikkat çekici bir oyuncak kitap hazırlamayı öğrendim. Bir oyuncak kitabın nasıl olması gerektiğini hazırlayarak anladım (ÖA11).”

“Gelecekte özellikle imkânları olmayan bir köy okuluna atandığımda kendi öğrencilerime oyuncak kitap tasarlayacağım. Piyasada pahalı olan bu kitapları kendi imkânlarımla ve hatta öğrencilerimle beraber hazırlamayı düşünüyorum (ÖA31).”

“Artık bir çocuk kitabının içerik ve biçim özelliklerinin neler olması gerektiğini ve bu özelliklere göre kitabı nasıl hazırlayacağımı biliyorum. Çocuklara kitap alırken nelere dikkat edeceğimi, onların seviyelerine göre içerik seçmeyi öğrendim (ÖA43).”

“Çocuk kitabının nasıl hazırlandığını öğrenmiş oldum. Çok emek harcadığını ve bu işin çok zor olduğunu anladım. Öğretmen olduktan sonra öğrencilere kitap hazırlamak istediğimde hangi özellikler taşıdığını, nasıl, nereden başlayacağımı biliyorum (ÖA48).”

Tablo 10. Sınıf Öğretmeni Adaylarına Göre Oyuncak Kitabın İlkokul Öğrencilerine Katkıları

8.Kategori: Oyuncak Kitabın Çocuklara Katkıları		
Kodlar	f	Katılımcılar
Okumayı ilgi çekici hâle getirme	18	ÖA1, ÖA10, ÖA19, ÖA22, ÖA23, ÖA24, ÖA25, ÖA28, ÖA30, ÖA35, ÖA36, ÖA41, ÖA43, ÖA45, ÖA47, ÖA49, ÖA51, ÖA52
Kitap okumayı sevme	15	ÖA1, ÖA7, ÖA12, ÖA13, ÖA14, ÖA17, ÖA19, ÖA23, ÖA24, ÖA25, ÖA26, ÖA28, ÖA35, ÖA41, ÖA47

Okuma alışkanlığı kazanma	9	ÖA3, ÖA12, ÖA14, ÖA18, ÖA27, ÖA36, ÖA38, ÖA49, ÖA51
Okumayı daha keyifli hâle getirme	9	ÖA3, ÖA7, ÖA8, ÖA18, ÖA26, ÖA34, ÖA38, ÖA45, ÖA46
Hayal gücünü geliştirme	9	ÖA2, ÖA4, ÖA9, ÖA20, ÖA30, ÖA36, ÖA37, ÖA39, ÖA40
Eğlenerek öğrenme	8	ÖA6, ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA22, ÖA39, ÖA44
Öğrenmede kalıcılığı sağlama	6	ÖA4, ÖA6, ÖA8, ÖA10, ÖA42, ÖA46
Kitabın oyun oynama fırsatı sunması	5	ÖA4, ÖA11, ÖA21, ÖA48, ÖA50
Çocuğun kitapla etkileşimini arttırma	4	ÖA29, ÖA30, ÖA31, ÖA37
Eğlenceli vakit geçirmesini sağlama	2	ÖA5, ÖA43
Somutlaştırma	2	ÖA2, ÖA7
Dikkat arttırma	2	ÖA9, ÖA33
Farklı zekâ türlerine hitap etmesi	1	ÖA32
Toplam kod: 13	90	52

Oyuncak kitabın ilkökul öğrencilerine katkıları kategorisindeki kodlar ile ilgili örnek alıntılar:

“Oyuncak kitap okumayı ilgi çekici hâle getirir, çocuğun Türkçe dersine olan ilgisini arttırır, kitap okumayı sevmesini sağlar (ÖA1).”

“Öğrencinin eğlenerek öğrenmesine fayda sağlar. Buna ek olarak öğrencinin kitap okumayı sevmesini, okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmesini sağlar (ÖA13).”

“Oyuncak kitap çocuğun hayal dünyasını geliştirir. Çocuk oyuncak kitapla daha çok etkileşim içinde olur yani çocuğun kitapla etkileşimini arttırır (ÖA37).”

“Oyuncak kitap adında geçtiği gibi oyun içerir. Çocuklar oyun oynayarak kitabı okuma şansı elde eder, sıkıcı değildir, merak uyandırır (ÖA50).”

Tartışma ve Sonuçlar

Bu çalışmada sınıf öğretmeni adayları mani-ninni, tekerleme-bilmece, şiir, mizahi fıkra, masal, fabl, hikâye, çizgi roman, destan, efsane, tiyatro, anı ve günlük olmak üzere on üç farklı metin türünde içerik yazdılar. Daha sonra yazdıkları içerikleri oyuncak kitap şeklinde tasarladılar. Oyuncak kitabı; üç boyutlu, kabartmalı, çıkartmalı, eşleştirmeli, yapboz şeklinde hazırladılar. Ayrıca eva, keçe, kumaş, pamuk, ahşap, boncuk gibi kâğıttan farklı malzemeler kullanarak iki boyutlu görsellere üç boyutluluk özelliği

eklediler. İki boyutlu durağan resimler üç boyutlu ve hareketli bir şekilde tasarlanarak okuyucunun kendisini olaya daha yakın ve içinde hissetmesini, ufak oyunlarla okurken eğlenmesini, doku hissini, yaşayarak öğrenmeyi ve etkileşimi sağlar (Uygun, 2010; Keş & Sarıca, 2014; Chang, 2017, Büyükköse, 2020). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı türlerine göre farklı malzemeler kullanarak ve üç boyutluluk özelliği ekleyerek oyuncak kitaplarını hazırladıkları görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adayları içerik oluştururken çocuğun seviyesine uygun anlaşılır bir dil kullanmaya, ele alınan konunun hitap ettiği yaş grubuna uygun olmasına, türün özelliklerini taşımasına, konu ve olayların belli bir düzen içinde sıralanmasına, ilgisini çekmesine, merak uyandırmasına ve hayal gücünü geliştirmesine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Kitaplar çocukların ilgi duydukları alanlara göre seçilirse onlar için mutluluk veren oyun ve oyuncaklar olur (Egemen, Yılmaz & Akil, 2004). Bu çalışmada da benzer şekilde katılımcılar içeriği oluştururken çocukların ilgisini çekmesine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Mercan'ın (2015) çalışmasında öğretmenler, çocuk kitabı seçerken kitabın ilgi çekici olmasına, dil ve anlatıma, çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmasına dikkat ettiklerini belirtmişler. Bu çalışmada çocuk kitabı hazırlarken öğretmen adaylarının dikkat ettikleri hususlarla Mercan'ın (2015) çalışmasında çocuk kitabı seçerken öğretmenlerin dikkat ettikleri hususlar benzerlik göstermektedir.

Çocuk kitaplarında içerik özellikleri kadar görsellik gibi biçim özellikleri de kitap seçiminde etkili olabilmektedir (Şahin, 2012). Çocuk kitaplarında görseller ile içerik arasında bağ kurulmalı, resimle nasıl bir ilgi kurulduğuna dikkat edilmeli, renk kullanımına özen gösterilmelidir (Ulutaş, 2017). Sınıf öğretmeni adayları biçim açısından resimlerin sayfaya yerleştirilmesine, görsel yazı oranına, renklerin kullanımına, kapak tasarımına, kitabın boyutu ve ağırlığına, kitabın kolay açılıp kapanmasına, sayfaların kolay çevrilmesine, içeriği yansıtacak görsel bulma ve tasarlamaya, ciltlemenin dayanıklı olmasına, yazı boyutu ve tipine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların alan yazında belirtilen (Mercan, 2015; Ulutaş, 2017; Çolaklar, 2019) çocuk kitaplarında bulunması gereken biçim özelliklerine dikkat ettikleri söylenebilir.

Çocuk kitaplarında hem metinleri yazarlar hem de resimleyenler çocukların gelişimsel özelliklerini bilmeli, çocukların yaşamına ait öğeleri kullanırken bu özelliklerine dikkat etmelidir (Toran & Dilek, 2017; Ulutaş, 2017). Bu çalışmada sınıf öğretmeni adayları hem metinleri hem de resimlemeleri kendileri oluşturdu. Etkileşimli kitap oluştururken kitabın temelini oluşturan ögenin içerik olduğu unutulmamalıdır (Melnik, 2017). Bu çalışmada katılımcılar çocuk kitabı hazırlarken en çok içeriği oluşturmada zorlandıklarını belirtmektedir. Daha sonra sırasıyla biçim, kitabın oyuncak kitap özelliği taşıması, sınıf düzeyine ve çocuk edebiyatı türüne göre oluşturulmasında zorlandıklarını ifade etmektedir. Kitap çocukların duygusal gelişimi üzerinde güçlü bir psikolojik etkiye sahip olabilir (Popova, 2012). Bu sebeple çocuk kitapları, çocuk psikolojine ve çocuğun yaşına uygun olmalıdır. Çocuk kitabı yazarken; çocukları iyi

tanınmalı, zengin hayal gücüne sahip olmalı, yaratıcı düşünmeli ve çocuklarla vakit geçirmeye dikkat edilmelidir. Öğretmen adayları bu durumlara dikkat etmedikleri için zorlanmış olabilir.

Oyuncak kitap hazırlama deneyimlerinin sınıf öğretmeni adaylarına katkıları sorulduğunda çocuk kitabı alırken/seçerken nelere dikkat edileceğini öğrenme, çocuk kitabında bulunması gereken içerik ve biçim özelliklerine göre çocuk kitabının nasıl hazırlanacağını öğrenme, çocuk kitabı hazırlamanın çok zor bir iş olduğunu anlama, oyuncak kitap tasarlamının el becerisi ve yaratıcılık gerektirdiğini anlama, oyuncak kitap hazırlamayı öğrenme, kâğıt kullanmadan farklı malzemelerle kitap hazırlayabilme becerisi kazanma şeklinde belirttikleri görülmüştür. Thomas (2016) çocuk kitabı seçme, ayırt etme ve değerlendirmenin okuryazarlık öğretmenleri için mesleki bir sorumluluk olduğunu ifade etmektedir. Bu çalışmada sınıf öğretmeni adayları oyuncak kitap hazırlama deneyimleriyle bu becerileri kazandıklarını belirtmektedir.

Oyun, çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal gelişimini destekler, iletişim becerileri, hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir (Mercan, 2018). Oyunun ana malzemesi olan oyuncakları (Kamaraj, 2000) öğretmenler, eğlendirme, gelişimi ve öğrenmeyi destekleme, oyun materyali, kendini ifade etme aracı olarak değerlendirmektedirler (Adak Özdemir & Ramazan, 2012). Oyuncak kitaplarla çocuğun hem oyun oynaması hem kitap okuması aynı anda tek araçla sağlanabilir. Bu bağlamda oyunun, oyuncağın ve kitabın çocuğa sağladığı yararları oyuncak kitap tek başına sağlayabilir. Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarına oyuncak kitabın ilkökul öğrencilerine katkıları neler olabilir diye sorulmuştur. Okumayı ilgi çekici hâle getirme, kitap okumayı sevme, okuma alışkanlığı kazanma, okurken keyif alma, hayal gücünü geliştirme, eğlenerek öğrenme, öğrenmede kalıcılığı sağlama, kitabın oyun oynama fırsatı sunması, kitapla etkileşimini artırma, eğlenceli vakit geçirmesini sağlama şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Üç boyutlu, hareketli veya oyuncak kitap şeklinde adlandırılan kitaplar ilkökul öğrencilerinin ilgisini çeker, farklılık oluşturur, öğrenirken eğlendirir (Erdoğan, 2019). Bu tarz kitaplar çocukların etkili öğrenmesine yardımcı olur (Wei & Ma, 2020). Bu çalışmadaki katılımcıların da ifade ettiği gibi ilkökulda oyuncak kitaplarla oynayarak ve eğlenerek etkileşimli okuma etkinlikleri yapılabilir.

Erken yaşlardan itibaren doğru seçilmiş kitaplar ile okuma çalışmalarının yapılması çocuğun gelişimi için önemlidir (Yükselen, Yumuş & Işık, 2016). Doğru çocuk kitaplarının çocuklara sunulmasında öğretmenlere büyük bir görev düşmektedir (Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş & Kahve, 2016). Bu araştırmanın sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarına çocuk kitabı hazırlama ile ilgili oyuncak kitap gibi farklı uygulamalar yaptırılabilir. Bu durum, kitap seçiminde ve alımında farkındalık kazandırabilir. Dil becerileri üzerinde çalışan okul öncesi ve Türkçe öğretmenliği gibi diğer öğretmenlik programlarının lisans derslerinde benzer uygulamalar yapılabilir. Bu çalışma sınıf öğretmeni adaylarının oyuncak kitap hazırlama deneyimi ile sınırlıdır. İleride yapılacak çalışmalara yönelik oyuncak kitapların, okuma tutumuna ve kitap okuma alışkanlığına katkısının olup olmadığının araştırılması önerilebilir.

Kaynakça

- ADAK ÖZDEMİR, A. & RAMAZAN, O. (2012). Oyuncağa çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-16.
- ALACA, E. (2017). Okuma alışkanlığı kapsamında 3'ü 1 arada enfes karışım (oyun-oyuncak-kitap) sunan kurumlar: Türkiye'de oyuncak kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(3), 403-417.
- BAYRAKTAR, V. & ERSOY, Ö. (2018). Çocukların devam ettikleri okul türüne göre annelerin çocuk kitapları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 14(3).
- BÜYÜKKÖSE, E. C. (2020). Okul öncesi 3-6 yaş çocuklara yönelik özgün bir sessiz pop-up kitap uygulaması. Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü*, Ankara.
- CHANG, Y. M. (2017). Notice of Retraction: A study of the eye-catching features and preference of children's pop-up book. In *2017 International Conference on Applied System Innovation (ICASI)*, 754-757, IEEE.
- CHIONG, C. & DELOACHE, J. S. (2013). Learning the ABCs: What kinds of picture books facilitate young children's learning?. *Journal of Early Childhood Literacy*, 13(2), 225-241.
- ÇAKMAK, A. & KOÇ, K. (2015). Anaokulu çocuklarının televizyon, kitap, bilgisayar ve oyuncaklarla geçirdikleri zamanın niteliğinin incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(2), 513- 534.
- ÇATALCALI SOYER, A. (2009). Okul öncesi dönem çocuk hikâye kitapları: Stereotipler ve kimlikler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 13-27.
- ÇOLAKLAR, H. (2019). Bartın il halk kütüphanesindeki okul öncesi dönem çocuk kitaplarının dış yapı ölçütleri: yazım, dil, biçim ve içerik özelliklerine göre değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi Dergisi*, 2(2), 145-168.
- DERVİŞOĞLU, E. (2017). Cumhuriyetten günümüze, yazarların anılarında oyun ve oyuncaklar. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 10(19), 89-106.
- DÖŞ, İ. (2013). Mutlu okul. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 266-280.
- DUMAN, G. & TEMEL, Z. F. (2011). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde anasının devam eden çocukların oyun davranışlarının incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 279-298.
- EGEMEN, A., YILMAZ, Ö. & AKİL, İ. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk. *Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2):39-42.
- ERBAY, F. & DURMUŞOĞLU SALTALI, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(2), 249-264.
- ERSAN, M. (2014). Tablet ortamında resimli çocuk kitapları; etkileşimli bir resimli çocuk kitabı uygulaması tasarımı. Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara*.
- ERDOĞAN, M. (2019). Görsel sanatlar eğitiminde mitolojik öykü temalı hareketli (pop up) kitapların kullanımı, Master's thesis, *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli*.
- GİREN, S. & DURAK, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin oyuncak kavramına ilişkin metaforik algıları, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 561-575.
- GÖNEN, M., KARAKUŞ, H., UYSAL, H., KEHCİ, A., ULUTAŞ, Z. & KAHVE, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 724-735.
- GÖNEN, M., KATRANCI, M., UYGUN, M. & UÇUŞ, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160).

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çocuk Edebiyatı Türlerine Göre Oyuncak Kitap Hazırlama Dene...

- KAMARAJ, I. (2000). Okul öncesi eğitimde oyuncak kütüphanesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 12, 177-182.
- KEŞ, Y. & SARICA, S. (2014) Hareketli kitap illüstrasyonlarının tarih boyunca farklı kullanımları üzerine bir inceleme. *Art-e Sanat Dergisi*, 14, 266-283.
- KILDAN, A. O. (2007). Okulöncesi eğitim ortamları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 501-510.
- KIRMAN, A. (2019). Çocuk kitaplarında oyun ve oyuncak kavramının incelenmesi. Doktora Tezi. *Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- LINDBERG, E. N. (2012). Changes in child's play over two generations. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 395-410.
- MEB (2018). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MELNYK, O. Y. (2017). Design and artistic tools in the interactive children's book. *Paradigm of Knowledge*, 5(25).
- MERCAN, C. (2018). Ahşap oyuncakların çocuk gelişiminde yeri ve ahşap oyuncaklar için tasarım önerileri (Master's thesis) *Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- MERCAN, Z. (2015). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu*.
- MILES, M. B. & HUBERMAN, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage.
- ÖZYÜREK, A. & KILINÇ, N. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışları üzerine etkisi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 125-138.
- POPOVA, D. M. (2012). Design problems in children's toy book design. *Architecton: Proceedings of Higher Education/Architecton: Izvestia Vuzov*, 39, 120-126.
- ŞAHİN, A. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 367-388.
- ŞAHİN, G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3), 1309-1324.
- THOMAS, E. E. (2016). Stories still matter: Rethinking the role of diverse children's literature today. *Language Arts*, 94(2), 116-223.
- TORAN, M. & DİLEK, A. (2017). Çocuklar ve kitaplar: Piaget'nin oyun kuramına göre bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 31(1), 41-54.
- ULUTAŞ, A. (2017). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarındaki resimlerin çocuğa göreliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 16(61), 602-610.
- UYGUN, E. (2010). Üç boyutlu kitap illüstrasyonlarının ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin yaratıcılıklarını geliştirmekteki etkileri (Doctoral dissertation), *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya*.
- YILDIRIM, A. VE ŞİMŞEK, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- YÜKSELEN, A., YUMUŞ, M. & IŞIK, E. (2016). Çocuk kitabı seçme kriterlerine ilişkin okul öncesi eğitimcilerin görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 3(2), 161-168.
- WEI, C. C., & MA, M. Y. (2020). Designing attractive children's picture books: Evaluating the attractiveness factors of various picture book formats. *The Design Journal*, 23(2), 287-308.